

Пономарьов С.П.

Харківський національний університет внутрішніх справ, здобувач

НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ СЛУЖБОЮ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Проблема національної безпеки України має кардинально важливе значення в контексті загального розвитку країни та її інтеграції до євроатлантичних структур і у світове співтовариство. Фактичне геополітичне становище держави дозволяє констатувати про неадекватність реального і бажаного стану України у світі, відсутність дієвих стратегій, які б спрямували країну до стабільності та процвітання. Це зумовлює зосередження пильної уваги до проблем забезпечення національної безпеки держави, яка поєднує питання розвитку окремих складових системи національної безпеки з необхідністю забезпечення життєво важливих національних інтересів.

Служба безпеки України – державний правоохоронний орган спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України. Служба безпеки України підпорядкована Президенту України і підконтрольна Верховній Раді України.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про Службу безпеки України» до основних завдань СБ України належать захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально–підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України. Таким чином, можна виділити два основні напрямки діяльності Служби безпеки України: 1) діяльність, метою якої є захищеність людини, суспільства і держави від зовнішніх загроз та 2) діяльність, метою якої є захищеність людини, суспільства і держави від внутрішніх загроз.

Основними функціями СБ України із забезпечення національної безпеки України згідно з чинним законодавством є: забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки держави; забезпечення інформаційної безпеки; здійснення розвідувальної та контррозвідувальної діяльності; боротьба зі злочинами, розслідування яких віднесено до компетенції СБ України; боротьба із розвідувально-підривною діяльністю іноземних держав; забезпечення державної таємниці; забезпечення особистої безпеки; забезпечення режиму воєнного та надзвичайного станів; захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України; захист законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб; боротьба зі злочинами проти миру і безпеки людства; боротьба з нелегальною міграцією; боротьба з тероризмом; боротьба з корупцією і організованою злочинністю; боротьба з іншими протиправними діями, що безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України.

Служба безпеки України як державний правоохоронний орган спеціального призначення забезпечує національну (державну) безпеку України у певних напрямках. У на-

уковій літературі такі напрямки класифікуються, як правило, залежно від методів та засобів, які застосовуються під час оперативно-розшукової діяльності, та мети їх застосування. Так, Ю. П. Битяк до таких напрямків відносить: 1) контррозвідувальну діяльність, яка полягає у виявленні, запобіганні, припиненні розвідувальної та іншої діяльності спеціальних служб і організацій іноземних держав, а також окремих осіб, спрямованої на заподіяння шкоди безпеці України; 2) боротьбу з корупцією і організованою злочинністю, сутність якої полягає у виявленні, запобіганні, припиненні і розкритті шпигунства, терористичної діяльності, організованої злочинності, корупції, незаконного обігу зброї і наркотичних засобів, контрабанди та інших злочинів; проведенні дізнання і попереднього слідства в справах, віднесених до компетенції органів Служби безпеки України; виявленні, запобіганні, припиненні і розкритті діяльності незаконних збройних формувань, окремих осіб і громадських об'єднань, які мають за мету насильницьку зміну конституційного ладу України, вирішують інші завдання у сфері боротьби зі злочинністю; 1) розвідувальну діяльність, під якою розуміється комплекс заходів спеціального призначення, спрямованих на інформаційно-аналітичне забезпечення ефективного вирішення

органами виконавчої влади питань внутрішньої і зовнішньої діяльності, пов'язаних з національною безпекою (Битяк Ю.П. Адміністративне право України 2000, с.458).

Такі ж самі напрямки забезпечення національної безпеки України виокремлюють С. В. Ківалов, О. П. Коренєв, В. С. Четверіков, Б. М. Габрічідзе, О. Г. Чернявський, С. М. Кузнєцов (Ківалов С.В. Адміністративное право Украины, с.783; Габричидзе Б. Н., Чернявский А. Г., Кузнєцов С. М. Адміністративное право 2001, с.397 – 398). Таким чином, доцільно виділити три основні напрямки діяльності Служби Безпеки України: контррозвідувальну, розвідувальну та боротьба зі злочинністю, щодо забезпечення національної безпеки.

Забезпечення національної безпеки є однією з найактуальніших проблем сьогодення, розв'язання якої для України є надзвичайно важливою та складною справою. Пропонуємо можливі напрями удосконалення функціональної структури забезпечення національної безпеки, а саме: необхідно провести аналіз чинного законодавства на предмет функцій та завдань сил забезпечення національної безпеки і усунути дублювання повноважень даних суб'єктів за умови збереження високого рівня національної безпеки у відповідній сфері життєдіяльності; привести у відповідність законодавство, що регулює суспільні відносини у сфері забезпечення національної безпеки, зокрема, повноваження сил забезпечення національної безпеки і Закону країни «Про основи національної безпеки України»; розробити моделі функціональних структур забезпечення національної безпеки по кожній сфері життєдіяльності з визначенням конкретного суб'єкта управління; зробити модель функціональної структури системи забезпечення національної безпеки відповідно до загроз і небезпек на нинішньому етапі розвитку України, з урахуванням необхідності забезпечення пріоритетних національних інтересів. Дана модель має змінюватися і відповідати сучасному стану національної безпеки.